

Marokkaans Arabisch

L. van der Zijden-Holstvoogd en E. de Ruiter

1. Taalbeschrijving

Het Marokkaans is een -vooral gesproken- variant van de officiële taal in Marokko: het *Modern Standard Arabic* (MSA). Jonge kinderen groeien op met het Marokkaans Arabisch en leren pas MSA op het moment dat ze naar school gaan met 6 jaar.

Het Marokkaans Arabisch wordt gesproken door circa 20 miljoen mensen en wordt gebruikt in de huiselijke en informele conversatie. Gesprekken met de overheid en officiële instanties vinden plaats in het standaard Arabisch. Documenten zijn ook geschreven in het standaard Arabisch. Voor de Marokkaanse taalvariant is eigenlijk geen standaard schrijfwijze, vandaar dat er weinig geschreven documenten zijn in het Marokkaans.

Het Marokkaans Arabisch kent regionale dialecten. De verschillen tussen dialecten kunnen zowel betrekking hebben op de uitspraak als op het lexicon.

Consonantsysteem

Tabel 1

Consonantsysteem van het Marokkaans Arabisch

	Coronaal					Dorsaal						
	Bilabiaal	Labiodentaal	Dentaal	Alveolair	Postalveolair	Palataal	Velair	Uvulair	Faryngaal	Glottaal		
plosieven	p ₁	b		t	d		k (g)	q ₂		ʔ ₃		
emfatisch				t ^ɛ	d ^ɛ							
nasalen	m			n			ŋ					
trill				r								
fricatieven		f	v ₁	s	z	ʃ	ʒ	χ	ʁ	ħ	ʕ	h
emfatisch				s ^ɛ	z ^ɛ							
affricaat												
liquida				l ₄								
half klinkers	w	ʋ				j						

Zwart: consonanten komen ook in Nederlands voor, Groen: alleen Marokkaans Arabisch

₁ alleen in leenwoorden

₂ q wordt vaak gepalataliseerd tot g (zijn allofonen)

₃ komt veel voor, ook woordinitialiaal, maar is in de praktijk niet hoorbaar. Officieel moet de daaropvolgende klinker extra aangezet worden, maar dit gebeurt in spreektaal vaak niet.

₄ uitspraak hangt af van fonologische context. /l/ voor voorklinkers /t/ voor achterklinkers

De emfatische consonanten zijn moeilijk hoorbaar, maar WEL betekenisonderscheidend. Context zorgt er meestal voor dat ook bij het niet emfatisch uitspreken geen verwarring ontstaat.

Syllabestructuur

In tegenstelling tot het standaard Arabisch zijn er in het Marokkaans Arabisch relatief veel consonantclusters aan het begin van een woord. Clusters zullen dus waarschijnlijk vroeg verworven worden.

Klemtoon

In het Marokkaans Arabisch ligt de klemtoon standaard op de laatste syllabe, mits dit een 'zware' syllabe is (CVC). Als een woord niet op een CVC-syllabe ligt, komt de klemtoon op de voorlaatste syllabe.

Het Marokkaans kent het verschijnsel 'shedda'. Dit is een nadruk op een bepaalde consonant in het woord. In IPA wordt dit aangegeven met een dubbele punt. Dit betekent dat je de consonant 2x zo lang moet aanhouden. Shedda heeft niet alleen invloed op de uitspraak van een woord, maar ook op de betekenis, vooral bij werkwoorden. Het kenmerk wordt relatief laat verworven (3;6 jaar).

2. Fonologische ontwikkeling

Er zijn geen publicaties gevonden over de verwerving van fonemen door jonge Marokkaans Arabische kinderen. Op basis van frequentie van voorkomen en de articulatorische complexiteit kunnen een aantal hypothesen geformuleerd worden:

Klanken die universeel vroeg verworven worden, zullen ook in het Marokkaans Arabisch waarschijnlijk vroeger verworven worden (/b/, /m/, /d/, /n/, /t/).

De achterklanken (/q/, /ħ/, /χ/) zijn articulatorisch complexer, maar zullen toch relatief vroeg verworven worden omdat ze hoog frequent zijn in de taal, ook in *child directed speech*.

De emphatische consonanten zijn articulatorisch zeer complex en zullen waarschijnlijk laat verworven worden, zoals ook gerapporteerd wordt voor andere Arabische dialecten (Ammar et al., 2006; Saleh et al., 2007)

Op basis van deze overwegingen, komen Blumenthal et al. (in press) tot de volgende verwervingsvolgorde:

leeftijd	fonemen
< 2;6	d, t, n, b, m, ʔ
2;6 – 3;6	ʃ, f, k, l, s, w, z, h, g
3;6-4	q, ħ, χ, j
> 4	r, g, ʕ, ʁ

3. Veel voorkomende fonologische processen

Geen gegevens.

4. Toegestane lexicale variaties

Geen gegevens.

5. Prestaties van zich normaal ontwikkelende Marokkaanse peuters in Nederland

Geen gegevens.

6. Bronnen

Literatuur

Ait Cherif, A., Boukbout, M., Mahmoudi, M., & Ouhmouch, A. (2011). *Moroccan Arabic Textbook*, Moroccan Peace Corps, Rabat, Morocco.

Ammar, W., & Morsi, R. (2006). Phonological Development and Disorders: Colloquial Egyptian Arabic. In: Hua, Z. (ed.) *Phonological Development and Disorders in Children*. GBR: Multilingual Matters Limited, 204-232.

Benkirane, T. (1998). Intonation in Western Arabic (Morocco). In: Hirst, D., & Di Cristo, A. (Eds.). *Intonation systems. A survey of twenty languages*. Cambridge, United Kingdom: Cambridge.

Blumenthal, M. Gianuzzi, B., Holstvoogd, L., Ruiters, E. de, Bos, P. (2017) *De ontwikkeling van een spraakproductie-screeningtool in twee Arabische dialecten voor meertalige kinderen in Nederland*. (in voorbereiding).

Saleh, M., Shoeib, R., Hegazi, M., & Ali, P. (2007). Early Phonological Development in Arabic Egyptian Children: 12-30 Months, *Folia Phoniatrica et Logopaedica*, 59, 234-240.

Andere bronnen

<http://meertaligheidentaalstoornissen.vu.wiki/w/Arabisch+%28Marokkaans%29>
uitspraak: <http://www.dummies.com/how-to/content/how-to-pronounce-arabic-sounds.html>
uitspraak: http://www.omniglot.com/writing/arabic_moroccan.htm

Dr Abderrahman El Aissati, Universitair docent, Tilburg School of Humanities, Department of Culture Studies

Dr P.H.F. Bos, universitair docent Vrije Universiteit Amsterdam, Expertise: Nederlands als tweede taal; Tweektaligheid; Taalverwerving; Marokkaans-Arabisch

Sarah Michiel, logopedist, Master de Traduction arabe - français bij Ecole Supérieure de Traduction Roi Fahd